

ANALITINĖ INFORMACIJA
APIE SUNKIŲ IR MIRTINŲ NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ (NA) DARBE
KONTEKSTĄ IR TENDENCIJAS STATYBOS SEKTORIAUS
ĮMONĖSE 2016-2017 METAIS
 (Vilnius, 2018 m. vasario 2 d. duomenimis)

I. ĮVADAS

1.1. 2017 metais Lietuvoje mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnumo koeficientas (Kd) statybos sektoriuje sumažėjo iki **4,4**, bet visvien tai yra 1,5 karto daugiau už vidutinį šalyje (**2,9**), skaičiuojant nuo dirbančiųjų pagal visus ūkinės veiklos sektorius.

1.2. Šioje **INFORMACIJOJE** nelaimingi atsitikimai (toliau – NA) analizuojami per prižastinius ryšius, t.y., kai vienas reiškiny, ar keli reiškiniai (veiksny, priežastis, aplinkybė ir pan.) sukelia padarinį (NA darbe) tiesiogiai be tarpinių elementų poveikio ar per tarpinius, tai tokio padarinio egzistavimas turi būti analizuojamas (nagrinėjamas) per priežastinių ryšių tarpusavio priklausomybę, tačiau akivaizdu, kad priežastis privalo būti pašalinta anksčiau už pasekmę.

II. PAGRINDINIAI NA DARBE STATISTINIAI RODIKLIAI, JŲ POKYČIŲ TENDENCIJOS
STATYBOS SEKTORIAUS ĮMONĖSE ŠALIES RODIKLIŲ FONE

Lentelė (1)

Metai	(S) NA	(M) NA	Iš viso statybose (S)+(M)	Pokyčiai proc., kartais									
				(M) metiniai	(M) Kd			(S) Kd			(S)+(M) Kd		
					šalyje	statyba	+ proc.	šalyje	statyba	+ proc.	šalyje	statyba	+ proc.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2013	39	17	56	x	5,1	20,2	396	12,5	20,0	160	17,5	66,0	377
2014	22	12	34	-29,4	4,8	13,7	285	9,8	25,5	260	15,5	38,6	249
2015	47	14	61	+7,7	3,5	15,4	440	11,8	51,7	438	15,3	67,2	439
2016	25	8	33	-38,5	3,7	9,7	262	10,5	29,3	279	14,2	38,7	275
2017	(35*) ²⁹	(7*) 4	33	-50,0	2,9	4,4	152	12,0	38,9	324	14,9	43,4	291

Pastebėjimai:

2.1. Stulpeliuose 2 ir 3 skliaustuose (žvaigždutėmis) pažymėti 2017 m. rodikliai yra prognoziniai. Tolimesniuose skaičiavimuose naudojamosi faktiškai ištirtų NA darbe duomenimis;

2.2. Aukščiau pateiktoje Lentelės (1) stulpeliuose 6, 9 ir 12 (apie mirtinų NA darbe statistiką visuose EV rūšių sektoriuose) dar galima išvelgti įgyvendinamų prevencinių priemonių sisteminio požiūrio elementų, ką patvirtina ir pakankamai nuosekli mirtinų NA darbe statistinių rodiklių dinamika. Tam tikrų teigiamų poslinkių pasiekta ir statybos sektoriuje. Tačiau, analizuojant duomenų stulpeliuose 2, 4, 10 ir 13 pateiktus duomenis, susijusius su sunkių NA darbe dinamika, darytina išvada, kad statybvietėse būtinas nuoseklesnis, sisteminesnis požiūris ir rūpestis prevencinių priemonių planavimu, jų įgyvendinimu, darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) pažeidimų eliminavimu;

2.3. *Ne kartą buvo konstatuota, kad tiek mirtinas, ar bet koks kitas nelaimingas atsitikimas darbe dažnai yra pasekmė prieš tai padarytų pažeidimų: kai pasielgiama nesaugiai, tačiau nieko neatsitinka (pvz., dėl nesaugiai organizuoto darbo „plyta nukrito prieš patėjusį darbuotoją“), kaip taisyklė, jokių prevencinių veiksmų nesiimama. Negana to, įsivaizduojama „sėkmė“ provokuoja vėl ir vėl rizikuoti. Ir taip - iki nelaimės. Todėl būtina pasirūpinti geresniu DSS reikalavimų įgyvendinimu, nei laukti, kada pažeidimai atsitiktinai nepasibaigs nelaimingu įvykiu...*

III. NA DARBE PASISKIRSTYMAS PAGAL ATLIEKAMŲ DARBŲ GRUPES

Lentelė (2)

Atliktų darbų pavadinimas	2016 m.		2017 m.	
	S+ M	Proc. nuo visų statybose	S + M	Proc. nuo visų statybose
1. Statybos, statybos remonto (įvairūs) ir susiję darbai	22	66,7	25	75,8
2. Elektros įrenginių ir tinklų aptarnavimas, remontas	2	6,1	1	3,0
3. Būnant, einant teritorijoje	2	6,1	1	3,0
Viso:	33	100,0	33	100,0

Pastebėjimai:

3.1. Akivaizdžiai vyraujanti darbų grupė – statybos, remonto ir susiję darbai. Šių darbų grupėje NA darbe 2017 m. padidėjo tiek skaitine išraiška (nuo 22 iki 25), taip pat ir jų dalis (lyginamasis svoris - procentinė išraiška: nuo 66,7 iki 75,8) bendrame kontekste;

3.2. Neigiamai vertintina statybos įmonių veikla pagal darbų grupę „Būnant, einant teritorijoje, kelyje“. Tai liudija apie betvarę statybvietėse: užgriozdinimai medžiagomis, įrenginiais, šiukšlėmis, neįrengti takai, duobės teritorijoje ir pan.);

3.3. Ypatingai liūdina ir stebina dabdavių (ir darbuotojų) nerūpestingumas vykdant darbus, susijusius su elektros įrenginių ir tinklų aptarnavimu, remontu: laikotarpyje nuo 2013 metų sunkias ir mirtinas traumas patyrė 27 (11 - mirtinas) darbuotojai. Iš 27 – 17 (63 proc.) darbuotojų buvo sužaloti dėl elektros srovės poveikio (8 – sunkiai, 9 - mirtinai).

IV. NA DARBE PAGAL TRAUMAVIMO VEIKSNIUS

Lentelė (3)

Traumavimo veiksnio pavadinimas	2016 m.		2017 m.	
	S+ M	Proc. nuo visų NA statybose	S + M	Proc. nuo visų NA statybose
1. Žmogaus nukritimas iš aukščio, į gylį	14	42,4	9	27,3
2. Daiktų, ruošinių, krovinių, medžiagų kritimas iš aukščio	1	3,0	3	9,1
3. Daiktų, ruošinių, krovinių, įrenginio virtimas, poslinkis	5	15,2	3	9,1
4. Kelių transporto priemonė	4	10,3	1	3,0
Viso	33	100,0	33	100,0

Pastebėjimas: Kaip ir ankstesniais laikotarpiais pavojingiausiu veiksniumi išlieka darbai aukštyje: 2016 m. įvyko beveik kas antras, 2017 m. beveik kas trečias mirtinas ir sunkus NA darbe.

V. PAGRINDINĖS NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ PRIEŽASTYS

Lentelė (4)

NA priežastys	2016 m.		2017 m.	
	S+ M	Proc. nuo visų NA statybose	S+ M	Proc. nuo visų NA statybose
1. DSS darbe vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumas	10	30,3	7	21,2
2. DSS privalomų reikalavimų darbuotojams pažeidimai	7	21,2	4	12,1
3. Netinkamas ū darbų organizavimas	4	12,1	11	33,3
4. Netinkamas darbo vietos įrengimas	2	6,0	2	6,0
5. Kolektyvinių saugos priemonių neįrengimas ir/ar netinkamai įrengtų naudojimas	3	9,1	2	6,0
Viso:	33	100,0	33	100,0

Pastebėjimas:

1. Statybvietė – specifinė vieta, kur dažna technologinių procesų kaita, susijusi su intensyviais pokyčiais, reikalaujančiais iš darbdavių ir darbuotojų efektyvių saugos darbe priemonių įgyvendinimo, koordinuojant ir bendradarbiaujant tarpusavyje. Būtent organizacinio pobūdžio priemonės dažniausiai ir nulemia darbuotojų sunkias traumas ir žūtis darbe: DSS vidinės kontrolės nepakankamumas,

netinkamas darbų ir darbo vietų įrengimo organizavimas, kolektyvinių apsaugos priemonių stoka (iki 65 proc. visų sunkių ir mirtinų NA darbe),- **t.y. priemonės, už kurias tiesiogiai atsakingi įmonių bei padalinių vadovai personalas. Dar iki 20 proc. įvykių atvejais nukentėjo darbuotojai, kai patys pažeidinėjo DSS reikalavimus, nustatytus privalomus vykdymui reikalavimus (atitinkamas taisyklės ir instrukcijas).**

VI. APLINKYBIŲ, ĮTAKOJANČIŲ NA DARBE PASEKMES, ANALIZĖ

Lentelė (5)

NA aplinkybių pavadinimas	2016 m.		2017 m.	
	S+ M	Proc. nuo visų NA statybose	S+ M	Proc. nuo visų NA statybose
1. KOLEKTYVINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS (KAP):	X	X	X	X
1.1. Įvykio vietoje <i>nebuvo įrengtos, neveikė arba įrengtos neatitiko</i> DSS reikalavimų kolektyvinės apsaugos priemonės	11	40,7	12	48,0
2. ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS (AAP):	X	X	X	X
2.1. Dirbantysis nebuvo aprūpintas (ar nesinaudojo išduotomis) reikiamomis AAP	4	18,2	8	32,0
3. PAAUKŠTINIMO PRIEMONĖS (PAP):				
3.1. Nebuvo reikalingų (ar jos neatitiko reikalavimų) užlipimo priemonių (kopėčių, lipynių, įskaitant būtiną įrangą apsaugančią nuo kritimų)	6	38,9	7	47,1
3.2. Nebuvo kitų saugai darbe užtikrinti priemonių	6	35,3	3	25,0
3.3. Darbo vieta saugi, bet darbuotojas nesilaikė DSS reikalavimų	5	29,4	2	16,6
4. KRITIMAI NUO:				
4.1. Pastato konstrukcijų	3	17,6	3	27,3
4.2. Stogų	4	23,5	-	-
4.3. Pastolių	2	11,8	3	27,3
4.4. Kopėčių	2	11,8	2	18,2
4.5. Lipynių, laiptų	1	5,9	2	18,2
6. DARBŲ VYKDYMUI PASKYROS-LEIDIMO:				
6.1. Reikėjo	12	52,2	10	45,5
6.2. Nereikėjo	11	47,8	12	54,5

Pastebėjimai:

1. 2017 m. kas antroje (48,0 proc.) statybvietėje, kurioje įvyko sunkūs ir mirtini NA darbe, nebuvo reikiamai įrengtų apsaugos priemonių nuo kritimų iš aukščio. Kas trečioje statybvietėje (32,0 proc.) darbuotojai nebuvo aprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis, arba jų nedevejė, nors buvo aprūpinti. Pažymėtina, kad 2017 m., palyginus su 2016 m. du kartus padidėjo NA darbe dėl to, kad nebuvo asmeninių apsaugos priemonių;

2. 2016 m. 51,5 proc. (17 iš 33) visų sunkių ir mirtinų NA darbe įvyko nukritus nuo stogų (23,5 proc.), pastato konstrukcijų (17,6 proc.), taip pat nuo pastolių, kopėčių, technologinių įrenginių, transporto priemonių. 2017 m. tokių kritimų buvo 35,3 proc. mažiau, negu 2016 m.;

3. Pažymėtina (**Lentelės 5, eilutė 3.3**), kad 5 (29,4 proc.) NA darbe (beveik kas trečiam nukentėjusiajam) 2016 m. ir 2 NA darbe atvejais (kas penktam nukentėjusiajam) 2017 m. **darbo vieta buvo saugi, tačiau darbuotojai nesilaikė DSS privalomų vykdymui instrukcijų ir taisyklėmis nustatytų reikalavimų;**

4. Pakankamai svarbus faktorius, įtakojantis mirtinų NA darbe aplinkybes statybvietėse, yra darbuotojų blaivumas:

4.1. per 2008 – 2017 m.m. iš 527 žuvusių darbe pagal visus sektorius (kasmet beveik po 53) - 101 (vidutiniškai kasmet po 10) buvo neblavus (19,2 proc., arba beveik kas penktas patyręs mirtinas traumas);

4.2. per tą patį laikotarpį statybos sektoriuje iš 118 žuvusių - 29 buvo neblaivūs (24,6 proc. - beveik kas ketvirtas patyręs mirtinas traumas);

VII. NA DARBE, ĮVYKĘ SU DARBUOTOJAIS, KURIŲ DARBO STAŽAS STATYBOS ĮMONĖSE BUVO IKI VIENERIŲ METŲ

Lentelė (6)

	2016 m.						2017 m.					
	Visi sektoriai			Statybos sektorius			Visi sektoriai			Statybos sektorius		
	viso	Iki 1 m.	Proc.	viso	Iki 1 m.	Proc.	viso	Iki 1 m.	Proc.	viso	Iki 1 m.	Proc.
S	129	42	32,6	25	14	56,0	135	48	35,5	29	15	51,7
M	45	18	40,0	8	4	50,0	29	9	31,0	4	2	50,0
viso	174	60	34,5	33	18	54,5	164	57	34,7	33	17	51,5

Pastebėjimai: 1. Kas trečias (**34,5 proc.**) mirtinas ir sunkus NA darbe pagal visus sektorius **2016 m.** įvyko su darbuotojais, kurie dirbo įmonėse pirmus metus. Statybos sektoriaus įmonėse nagrinėjamas rodiklis buvo 20 - čia punktų aukštesnis (**54,5 proc.**), tai yra kas antras NA darbe įvyko su pradėjusiu dirbti darbuotoju;

2. Konstatuotina, kad pokyčiai su dirbančiais įmonėse pirmus metus, dėl reikiamo dėmesio stokos, metai iš metų mažai keičiasi tiek pagal visus sektorius, o statybose 2017 m. situacija dar blogesnė ir t.y. - kas antras žuvęs darbe;

3. Žemiau pateikiami duomenys apie **mirtinų NA darbe** dinamiką (procentine išraiška) tarp **dirbančių pirmus metus**, palyginant statybų sektorių su įmonėmis pagal visus sektorius:

Lentelė (7)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1. Visuose sektoriuose (proc.)	44	27	41	57	36	38	31	34	43	33
2. Statybose (proc.)	38	46 ↑	50 ↑	61 ↑	32	47 ↑	25	50 ↑	50 ↑	50 ↑
3. Statybų dalis proc. (+;-)	- 6	+ 19	+9	+4	-4	+9	-6	+16	+7	+17

Pastebėjimas: Neabejotina – įmonėse deramai turi būti rūpinamasi visomis darbuotojų pagal darbo stažo ir amžių grupėmis. Tačiau praktika rodo, kad darbuotojai, dirbantys pirmus metus, paprastai stokoja informacijos apie pavojų darbe keliamą riziką, taip pat patirties ir įgūdžių. Ypatingai tai ryšku statybos sektoriuje: **faktiškai kas antras įvykis darbe - mirtinas**. Jeigu skaičiuotume dažnumo koeficientą tarp tokių darbuotojų, gautume sunkiai suvokiamus rodiklius ()

VIII. INSPEKTAVIMO RODIKLIŲ PAGAL TEMINES ATASKAITAS, JŲ SAJAJŲ SU DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS (DSS) PAŽEIDIMAIS NA DARBE KONTEKSTE, ANALIZĖ

8.1. ATASKAITŲ ANALIZĖ PAGAL TEMINIUOSE KLAUSIMYNUOSE „TA. PREVENČINIS STATYBVIETČIŲ PATIKRINIMAS“ (PATIKRINTA 431 STATYBVIETĖ), „TA. 118. KRITIMAL. KOLEKTYVINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS“ (PATIKRINTA 231 STATYBVIETĖ), „TA. 119. KRITIMAL. ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS“ (PATIKRINTOS 185 STATYBVIETĖS), TA „RIZIKOS VERTINIMAS“ (PATIKRINTOS 26 STATYBVIETĖS) IR TA. 14. „RENOVACIJOS DARBAI“ (PATIKRINTOS 245 STATYBVIETĖS) PAGRINDINIŲ DSS RODIKLIŲ (KLAUSIMŲ) NAGRINĖJIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

(STULPELYJE 3 PATEIKIAMA DSS REIKALAVIMAMS NEATITINKANTI DALIS PROCENTAIS)

Lentelė (8)

Eil. Nr.	Rodiklio (klausimo) pavadinimas	Proc	Pastabos
1	2	3	4
1.	Nenumatytas DSS priemonių įrengimas statybvietės planavimo dokumentuose	10,5	Kas dešimtoje statybvietėje
2.	Nenustatytos, aiškiai nepažymėtos, neaptvertos pavojingos zonos	32,1	Kas trečioje statybvietėje
3.	Darbuotojai neapsaugoti nuo kritimų iš aukščio (paaukštinimo priemonėmis, aptvarais, atramomis, teikiant pirmenybę kolektyvinės apsaugos priemonėms)	37,2	Kas trečioje statybvietėje
4.	Pastoliai naudojami nesilaikant DSS teisės aktais nustatytų reikalavimų	36,8	Kas trečioje statybvietėje
5.	Nenaudojamos saugos priemonės, apsaugančios žmones ar daiktus nuo kritimų	42,1	Kas antroje statybvietėje
6.	Nenaudojamos reikiamos saugos priemonės atliekant darbus šuliniuose, iškasose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose bei statiniuose	33,3	Kas trečioje statybvietėje

7.	Dirbant ant stogo (kitų pastato konstrukcijų) neįdiegtos priemonės, kad būtų išvengta darbuotojų, darbo priemonių ir kitų daiktų ar medžiagų kritimo, taip pat netyčinio užlipimo ant trapių paviršių ar medžiagų	24,0	Kas ketvirtoje statybvietėje
8.	Nenumatytos AAP nuo kritimo iš aukščio planavimo dokumentuose	10,9	Kas dešimtoje statybvietėje
9.	Neįrengtos saugos diržų ir lynų tvirtinimo vietos	19,8	Kas penktoje statybvietėje
10.	Neišduoti darbuotojams apsauginiai aprišai su saugos lynais	15,7	Kas šeštoje statybvietėje
11.	Darbuotojai nenaudoja jiems išduotų AAP nuo kritimo iš aukščio	25,3	Kas ketvirtoje statybvietėje
12.	Darbuotojai neaprūpinti apsauginiais šalmais	2,0	X
13.	Darbuotojai nedėvi apsauginių šalmų	24,1	Kas ketvirtoje statybvietėje
Profesinės rizikos, susijusios su kritimų iš aukščio prevencija, vertinimo būklė			
14.	Darbo vietose neįvertinta darbuotojų kritimo iš aukščio rizika	19,2	Kas penktoje statybvietėje
15.	Nenumatytos priemonės darbuotojų kritimų iš aukščio rizikai šalinti (mažinti)	25,0	Kas ketvirtoje statybvietėje
16.	Darbo vietose neįvertinta galimo daiktų ir (ar) krovinių kritimo iš aukščio rizika	30,0	Kas trečioje statybvietėje
17.	Nenumatytos prevencinės priemonės galimo daiktų ir (ar) krovinių kritimų iš aukščio rizikai šalinti (mažinti)	33,3	Kas trečioje statybvietėje

Pastebėjimai:

1. Galima patenkinamai vertinti rodiklius, pateiktus **Lentelės (8)** eilutėse Nr.1, 8 ir 12 (t.y. kai priimami projektiniai sprendimai ar darbuotojai aprūpinami apsauginiais šalmais). Tačiau tolimesni įmonių atsakingų specialistų (taip pat ir pačių darbuotojų) veiksmai, įgyvendinant DSS reikalavimus kritikuotini, nes kas antroje, trečioje ar ketvirtoje statybvietėje apstu pažeidimų. To pasekoje 2017 m., palyginus su 2016 m. 40 proc. padaugėjo sunkių įvykių statybvietėse;

2. Minėtos lentelės DSS rodiklių skaitmeninės (ir procentinės) išraiškos, iš esmės, „pagrindžia“ NA darbe statybos sektoriuje veiksnio (**Lentelė 3**, eilutė 1), susijusio su žmonių kritimais iš aukščio (30 – 40 proc. visų įvykių), žudančią įtaką;

3. Analoginės sąsajos su **Lentelėje 8** pateiktais duomenimis konstatuotinos lyginant įvykių aplinkybes: **Lentelėje 3**, eilutė 1.1 - beveik pusės (48,0 proc.) įvykių priežastis 2017 m. nulėmė aplinkybė, kad „Įvykio vietoje **nebuvo įrengtos, neveikė arba įrengtos neatitiko DSS reikalavimų kolektyvinės apsaugos priemonės**“;

4. NA darbe veiksniai, aplinkybės tiesiogiai koliaruojasi su pagrindinėmis NA priežastimis (**Lentelė 4**): DSS darbe vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumu, DSS privalomų reikalavimų darbuotojams nevykdymu, netinkam pavojingų ir kitų darbų organizavimu, darbo vietų įrengimu, kai kas trečioje - ketvirtoje statybvietėje nevertinama profesinė rizika.

8.2. RODIKLIŲ ANALIZĖ APIE DARBUOTOJAMS SUDAROMAS PAGAL DSS REIKALAVIMUS ATITINKANČIAS DARBO SĄLYGAS TEMINIŲ ATASKAITŲ „KRITIMAI IŠ AUKŠČIO“ KONTEKSTE:

Lentelė (9)

Eil. Nr.	DSS reikalavimo pavadinimas	Vnt./%	Pastabos
1	2	3	4
1.	1. Tikrinimo metu statybvietėje dirbo darbuotojų, kuriems pagal DSS reikalavimus turėjo būti įrengtos kolektyvinės apsaugos ir paaukštinimo priemonės	1284	Vidutiniškai po 11,6 darbuotojų vienoje statybvietėje
2.	2. Tikrinimo metu statybvietėje dirbo darbuotojų, kuriems pagal DSS reikalavimus ir darbų pobūdį buvo įrengtos kolektyvinės apsaugos ir paaukštinimo priemonės	1048	Vidutiniškai po 9,5 darbuotojų vienoje statybvietėje (- po 2,1)
3.	Procentinė dalis darbuotojų, kuriems neužtikrinta sauga aprūpinant juos kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis	18,4	Beveik kas penktam darbuotojui
4.	1. Tikrinimo metu statybvietėje dirbo darbuotojų, kuriems pagal DSS reikalavimus ir darbų pobūdį turėjo būti išduotos asmeninės apsaugos priemonės	1159	Vidutiniškai po 6,3 darbuotojų vienoje statybvietėje
5.	2. Tikrinimo metu statybvietėje dirbo darbuotojų, kuriems pagal darbų pobūdį buvo išduotos DSS reikalavimus atitinkančios asmeninės apsaugos priemonės (įskaitant išduotas, bet darbuotojų nenaudojamas)	1078	Vidutiniškai po 5,8 darbuotojų vienoje statybvietėje (- po 0,5)
6.	Procentinė dalis darbuotojų, kuriems neužtikrinta sauga, aprūpinant juos asmeninėmis apsaugos priemonėmis	7,0	Kas penkioliktam darbuotojas

Pastebėjimai:

1. Atlikus nesudėtingus skaičiavimus, atsižvelgiant į šalyje dirbančiųjų statybos sektoriuje skaičių (atmetus apytikslį inžinierinį – techninį, kitą administracinį ir/ar pagalbinių personalą), tikėtinas darbuotojų, kuriems nebuvo sudarytos DSS reikalavimams atitinkančios darbo sąlygos dirbant aukštyje, skaičius 2017 m. būtų apie 13 - 15 tūkst., įskaitant ir tai, kad kas ketvirtoje statybvietėje (24,1 proc.) darbuotojai nedėvi apsauginių šalmų, nors beveik visi (išskyrus 2,0 proc.) buvo jais aprūpinti (žiūr. **Lentelė 8, eilutes 12 ir 13**);

2. 2017 m. darbo inspektoriai pradėjo fiksuoti rodiklius, apibūdinančius profesinės rizikos vertinimo būklę darbo vietose. (**Lentelėje 8) eilutėse 12, 13 14, 15** pateikti rodikliai pagal priežastingumo principą tiesiogiai ir adekvačiai koreliuojasi skaitinėmis procentinėmis reikšmėmis su išskaičiuotais rodikliais (rodančiais DSS reikalavimų pažeidimus) pagal veiksnus, priežastis ir aplinkybes;

IX. APIBENDRINIMAS, TENDENCIJOS, REKOMENDACIJOS

9.1. DSS ELEMENTŲ, NULEMENČIŲ INTEGRUOTOS DARBŲ SAUGOS ĮGYVENDINIMĄ, BET METAI IŠ METŲ NESULAUKIAMA REIKIAMO STATYBOS ĮMONIŲ ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ, STATYBŲ KOORDINATORIŲ BEI PAČIŲ DIRBANČIŲJŲ DĖMESIO. ŠIAS TENDENCIJOS AKIVAIZDŽIAI PATVIRTINA DUOMENŲ, PATEIKIAMŲ LENTELĖJE (10) ATITINKAMŲ RODIKLIŲ *PROCENTINĖS REIKŠMĖS*:

Lentelė (10)

DSS elemento (rodiklio) pavadinimas	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Vid.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Žmogaus nukritimas iš aukščio/į gylį	34,5	38,8	32,6	51,7	42,4	27,3	37,9
2. DSS vidinės kontrolės nepakankamumas	8,0	16,3	26,4	18,3	30,3	21,7	20,2
3. Darbuotojai nesilaikė DSS reikalavimų	12,1	26,5	17,6	25,0	21,2	12,1	19,1
4. Netinkamas pavojingų, kitų darbų organizavimas	25,8	28,6	29,4	35,0	12,3	33,3	27,4
5. Kolektyvinės apsaugos priemonės	42,9	47,1	58,8	45,0	40,7	48,0	47,1
DSS rodiklių vidurkis	24,7	31,5	32,9	35,0	29,4	28,5	30,3

Pastebėjimai:

1. Visais laikais statybos sektorius buvo laikomas specifiniu. Jam būdingas mobilumas, rizika dėl besikeičiančių pavojų, kurie atsiranda blogai organizuojant pavojingus ir/ar laikinuosius darbus, personalo kaita, suderintų projektuotojų ir darbų vykdytojų veiksmų trūkumas, viena kitą keičiančių arba tuo pat metu kelių įmonių vykdomas darbas statybvietyje;

2. Pagal Europos Sąjungoje atliktus tyrimus netiesioginės išlaidos statybų sektoriuje dėl nelaimingų atsitikimų darbe yra 3 – 4 kartus didesnės nei tiesioginės, kas reiškia, kad, kartu sudėjus tiesiogines ir netiesiogines išlaidas dėl NA darbe, bendra išlaidų suma sudaro 3 proc. nuo bendros statybų sektoriaus apyvartos;

3. Įmonėse, kuriose darbuotojų skaičius yra mažesnis nei 50, įvyksta 20 proc. daugiau NA darbe nei įmonėse, kurių darbuotojų skaičius yra nuo 100 iki 1000. O įmonėse, kuriose darbuotojų skaičius yra mažesnis nei 50, įvyksta 40 proc. daugiau NA darbe nei įmonėse, kurių darbuotojų skaičius yra didesnis nei 1000;

4. Kaip parodė ES atliktas tyrimas, praktiškai du trečdaliai įvykstančių NA darbe kyla dėl statinio projektavimo ir statybos darbų organizavimo metu padarytų klaidų, nes užsakovas, rangovas ir statinio koordinatoriai ne visada sugeba numatyti pavojus ir įvertinti jų galimą riziką. Reikia turėti omenyje, kad 35 proc. visų nelaimių atsitinka dirbant aukštyje (ant pastolių, nuo kopėčių, ant stogo ir pan.). Kaip matome iš **Lentelės (10)** pirmoje eilutėje (penktame stulpelyje) pateiktos statistikos, Lietuvoje buvo laikotarpis (2015 m.), kai minėtas rodiklis siekė 51,7 proc., o paskutinių šešių metų vidukis - beveik 38 proc. Dauguma kritimo iš aukščio atvejų Lietuvoje įvyksta dirbant ant pastolių (27,3 proc.), kopėčių (18,2 proc.), pastato konstrukcijų (21,2 proc.), stogų (13,5 proc.);

5. Pagrindinė aplinkybė mūsų šalies statybvietyse nulemianti traumų darbe pasekmes (sunkumą), yra problemos, susijusios su DSS reikalavimams neatitinkančių kolektyvinių apsaugos priemonių naudojimu: neapsaugotos visos (arba apsaugotos ne visos) angos aptvarais, paklotais, skydais, apsauginiais tinklais ar kitokiomis uždandomis. Liptai, tilteliai, stogeliai, pastoliai nėra pakankamai tvirti ir stabilūs, nėra reguliariai tikrinami. Pastoliai keičiami kitomis, nepakankamai saugiomis paaukštinimo (kopėčiomis, stelažais ir pan.) priemonėmis. 2012 – 2017 metais iš esmės (**Lentelės 10, 5 eilutė**) *kas antras sunkus ir mirtinas NA darbe susijęs* su problemomis dėl netinkamų kolektyvinių apsaugos priemonių naudojimu, jų stoka;

6. Kiti DSS elementai, sąlygojantys NA darbe aplinkybes, tai - *žmogiškasis faktorius*, priežastiniais ryšiais įtakojantis: netinkamą pavojingų ir kitų darbų organizavimą; DSS vidinės kontrolės nepakankamumą; pačių darbuotojų atsakomybės stoką vykdant jiems privalomus DSS reikalavimus (instrukcijas). To pasekoje statybos sektoriuje vidutiniškai kasmet įvyksta apie 67 proc. visų sunkių ir mirtinų traumų (**Lentelės 10, eilučių 2, 3 ir 4 suma stulpelyje 8**);

9.2. SIEKIANČIŲ VEIKSMINGESNĖS NA DARBE PREVENCIJOS STATYBŲ SEKTORIUJE, ELIMINUOJANT NUOLAT BESIKARTOJANČIAS PRIEŽASTIS BEI APLINKYBES, TAIP PAT VERTINANT RIZIKAS, ĮMONIŲ LYGMENYJE SIŪLOMA:

9.2.1. Išanalizuoti visą šioje ANALITINĖJE INFORMACIJOJE pateiktą medžiagą, susijusią

su nelaimingų atsitikimų darbe kontekstu, numatyti ir įgyvendinti realias prevencines priemones, užtikrinančias neleistinų aplinkybių bei priežasčių eliminavimą, atsižvelgiant į kiekvienos statybvietės, kiekvienos darbo vietos specifiką, darbuotojų profesionalumą (patirtį, įgūdžius), akcentuojant dėmesį į dirbančius pirmus metus;

9.2.2. Taip pat atsižvelgti į:

9.2.2.1. 2017 m. spalio 26 d. **VDI vadovo laiške** Nr. SD-37-12699 „**Statybvietės išlieka viena rizikingiausių vietų darbui**“ pareikštus priekaištus dėl besikartojančių NA darbe aplinkybių ir priežasčių, taip pat į paskatinamąsias rekomendacijas, ypačingai profesinės rizikos vertinimo srityje (*minėtas laiškas patalpintas VDI svetainės pirmo puslapio rubrikoje „Nelaimėms – STOP“*);

9.2.2.2. VDI Nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų skyriaus 2017 m. gruodžio 21 d. dokumentą Nr.VD – 62 „**Ataskaitos „Dėl sunkius ir mirtinus nelaimingus atsitikimus darbe, įvykusius darbuotojams, kurių darbo stažas įmonėje iki 1 metų, sąlygojusius aplinkybių ir priežasčių“ apibendrinimas, išvados, pasiūlymai**“ (*Ataskaita patalpintas VDI svetainės pirmo puslapio rubrikoje „Nelaimėms – STOP“, skyrelyje „Visos ekonominės veiklos“*);

9.2.2.3. „**INFORMACIJOS** apie darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) teminio inspektavimo „Kritimai iš aukščio“ sąsajų statybos sektoriuje analizę nelaimingų atsitikimų (NA) darbe kontekste rodiklių **APIBENDRINIMAS**“ 2016 m. gruodis (*Apibendrinimas patalpintas VDI svetainės pirmo puslapio rubrikoje „Nelaimėms – STOP“, skyrelyje „Statybų sektorius“*);

9.2.3. „24 dažniausiai pasitaikančius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, nustatytus statybviečių teminių inspektavimų metu“ ir pateiktus **ANALITINĖS INFORMACIJOS Priede 1**;

9.2.4. „Patarimus, susijusius su profesinės rizikos vertinimu statybvietėse“, pateiktus **ANALITINĖS INFORMACIJOS Priede 2**;

Bendrinta pastaba: 1. Statybos aikštelėse darbuotojai veikiami ypač didelės rizikos, nes darbo sąlygos nuolat keičiasi, naudojamos įvairios statybinės mašinos bei įrenginiai ir dirba įvairių profesijų įvairaus profesinio pasiruošimo darbuotojai. Darbo vieta gali būti nepatogi, nesaugi, veikiamą nepalankių meteorologinių sąlygų;

2. Daugelio nelaimingų atsitikimų aplinkybes ir priežastis lemia ankstesni veiksmai, neatlikti dar prieš pradėdant darbus: klaidos rengiant statybos projektą (planavimas), vėliau – darbuotojų ir statybos darbų vadovų klaidos. Todėl pagrindinis **darbdavių uždavinys yra įgyvendinti būtinas kompleksines darbų organizavimo priemones dėl pavojų statybvietėse pašalinimo dar iki darbų pradžios**, užtikrinant saugią ir sveiką darbo aplinką;

3. Darbuotojų pareiga – darbus vykdyti pagal numatytas technologijas, taisykles ir instrukcijas, teisingai naudojant kolektyvines ir asmenines apsaugos priemones, darbo įrenginius, įrangą;

4. Labai svarbus vaidmuo darbų vykdymo metu tenka jų priežiūros ir kontrolės organizavimui, taip pat bendradarbiavimui, jei statybvietėje dirba ne vienos įmonės darbuotojai. **Didesnio dėmesio turėtų susilaukti ir tie, kurie įmonėse dirba pirmus metus.**

Pridedama: 1. **Priedas 1** – 1 lapas; 2. **Priedas 2** – 3 lapai

VDI Nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų skyriaus vedėjas

Saulius Balčiūnas

„24 DAŽNIAUSIAI PASITAIKANTYS DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMAI, NUSTATYTI STATYBVIETIŲ TEMINIŲ INSPEKTAVIMŲ METU“

1. Atliekant darbus aukštyje nenaudojami kabamieji bei pastatomieji platforminiai įrenginiai ar mobilios darbinės kėlimo platformos priemonės, apsaugančios darbuotojus nuo kritimo.
2. Atliekant darbus aukštyje nenaudojami aptvarai arba apsauginiai tinklai, apsaugantys darbuotojus nuo kritimo.
3. Neaptvertos liftų šachtos, angos perdengimuose ir sienose, kai yra kritimo iš aukščio pavojus.
4. Nenaudojamos priemonės, apsaugančios žmones nuo kritimų, taip pat nuo daiktų kritimų ant žmonių.
5. Neaptvertos signaliniais aptvarais ir nepaženklintos darbuotojų saugos ir sveikatos ženklais pavojingos zonos statybvietėje, kuriose darbuotojas gali būti traumuotas.
6. Nevykdoma kenksmingų dujų oro kontrolė darbo zonoje dujų analizatoriais ar dujų analizatoriais-signalizatoriais.
7. Neįrengtos saugos priemonės užtikrinančios, kad nevirstų iškasos gruntas ir neprispaustu darbuotojų (neišlaikomas iškasos šlaitų statusas, nenaudojami klojiniai, ramsčiai, nepatikrintas jų patikimumas).
8. Darbuotojai statybvietėje neapsaugoti nuo krentančių daiktų (nenaudojami stogeliai, apsauginiai tinklai ir kt.).
9. Naudojami nesaugūs pastoliai.
10. Kopėčių atramos neapsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų nuslysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą eliminuojančius būdus.
11. Nesilaikant DSS reikalavimų atliekami pastatų (statinių) griovimo darbai.
12. Nenumatytos priemonės, kad darbuotojas, dirbdamas ant stogo ar kito paviršiaus, netyčia neužliptų ant trapios medžiagos ir neįlūžtų (nenuslystų).
13. Laikinam darbui aukštyje ar / ir užlipti į darbo vietas nesaugiai naudojamos nešiojamosios kopėčios.
14. Nesinaudojama DSS reikalavimus atitinkančia įranga, įtaisais.
15. Pastoliai nesumontuoti taip, kad skydai neslankiotų, kad tarp skydų ir vertikalių kolektyvinių apsaugų nebūtų pavojingų plyšių.
16. Statybos darbų technologijos projekte (tais atvejais, kai toks projektas turi būti rengiamas) nenumatytos konkrečios priemonės, užtikrinančios darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymąsi statinio statybos metu (tikrinama, kai nustatomi statybos darbų vykdymo pažeidimai ir būtina tuo įsitikinti).
17. Darbuotojai neapmokyti pagal pirmosios pagalbos suteikimo kursą.
18. Gyvenvietėse arba įmonių teritorijose esančios statybvietės netinkamai aptvertos.
19. Darbuotojai nesupažindinti su leistinomis pastolių apkrovomis.
20. Darbuotojai nesupažindinti su pastolių pastatymo, ardymo ir keitimo projektu.
21. Darbuotojai statybvietėje nedėvi apsauginių šalmų.
22. Neapmokyti pastolius statantys, ardantys, remontuojantys, perstatantys darbuotojai.
23. Statinio techniniame projekte nėra numatyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai konkrečiai statybvietei (tikrinama, kai nustatoma, kad statybos darbų technologiniame projekte nėra numatytos konkrečios priemonės, užtikrinančios darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymąsi statinio statybos metu, ar jos yra pakankamos).
24. Darbuotojai nežino gelbėjimo tarnybų telefono numerių, nėra telefono aparatų.

PATARIMAI, SUSIJUSĘ SU PROFESINĖS RIZIKOS VERTINIMO TAIKYMU STATYBVIETĖSE

1. Statybose darbo vietos (statybviėtės) teritoriniu požiūriu nėra pastovios ir kinta įvairiu periodiškumu. Tikėtina, kad priimtinausia ir tinkamiausia rizikos vertinimo forma būtų tokia, kai vertinami atskirų profesijų darbuotojų atliekami darbai ar technologiniai procesai. Taip, beje, daroma ir kitose ES šalyse. Beveik visi pavojai, su kuriais susiduria atskirų profesijų darbuotojai tam tikrų technologinių procesų metu statybose daugiausia yra jau iš anksto nuspėjami ir žinomi;

2. Su netikėtai išskylančiais rizikos veiksniais susiduriama ne tik statybose, bet statybų specifikoje, iš esmės, darbo vieta nėra tradiciškai „pastovi“, todėl prevencines priemones reikia taikyti neatidėliojant, todėl pirmuose etapuose svarbų vaidmenį vaidina organizacinės prevencinės priemonės (kas paprastai akcentuojama teisės aktuose): paskiriami darbų saugos koordinatoriai, darbų vadovai, brigadininkai, analizuojama: darbų vykdymo projektai, technologinės kortelės, krovinių stropavimo, pastolių surinkimo bei išdėstymo schemos, surašomos ir aptariamoms darbų vykdymo paskyros – leidimai, o svarbiausia – turi būti užtikrintas veiksmingas priemonių taikymas, įgyvendinimas, priežiūra, kontrolė;

3. Pateikiamas pavyzdys, su kokiais iš anksto žinomais pavojais ar kenksmingais veiksniais gali susidurti vienos iš populiariausių statybinių profesijų, tokių kaip mūrininkas, darbuotojai ir darbai, kuriuos jiems paveda ar gali būti pavesti atlikti statybviėtėje. Iš anksto nuspėjami galimi pavojai/kenksmingi veiksniai statybviėtėje gali būti:

3.1. Nepatogi padėtis dėl darbo paviršiaus lygio, kartotinių judesių, ergonomiškai nepritaikytų darbo vietų ir medžiagų išdėstymo;

3.2. Judėjimas su kliūtimis, nelygiu, slidžiu, su aštriais daiktais paviršiumi, kur yra susižeidimo, įsidūrimo, parkritimo pavojus;

3.3. Inventoriaus ir medžiagų nešiojimas – yra griuvimo, sutraiškymo, sąnarių apkrovimo, rankų susižeidimo, nugaros pažeidimo rizika;

3.4. Kritimo iš aukščio pavojus vaikstant ant pastolių, ant perdangų su angomis ar arti krašto, montuojant ar išmontuojant pastolius, konstrukcijų atramas, judėjimas ir patekimas į aukštai esančias darbo vietas ir pan.;

3.5. Valymas aukštu slėgiu – dulkių poveikis, triukšmas, akių užkrėtimas, sužalojimo pavojus trūkus žarnai ir pan.;

3.6. Sandėliuojamų daiktų ar medžiagų griuvimo pavojus, sutraiškymas, prispaudimas, kritimas;

3.7. Klojinių lyginimas, šlifavimas – dulkės, vibracija, triukšmas, kartotiniai judesiai;

3.8. Darbas prieblandoje, prie dirbtinio apšvietimo ar blogai apšviestoje erdvėje – regėjimo sutrikimai, susižeidimo pavojus;

3.9. Darbas (ardymas) su pasenusiais statybų elementais – griuvimo, kritimo pavojus, dulkės, mikrobai, parazitai, vabzdžiai, graužikai ir kiti užsikrėtimo pavojai;

3.10. Darbuotojo judėjimas transporto priemonių, mašinų, kranų, masių judėjimo zonose ar kitose pavojingose zonose kur yra sužeidimo pavojus;

3.11. Kelionės darbo reikalais kai yra eismo rizika, o taip pat kelionės į statybviėtę ar iš jos;

3.12. Grunto kasimas ar kiti žemės darbai, kai yra užgriuvimo, prispaudimo ar daiktų kritimo rizika;

3.13. Darbas ant laikančių konstrukcijų kai yra sugriuvimo ar kritimo rizika;

3.14. Statinių ar laikinų konstrukcijų (pastolių, ramsčių) ardymas ar griovimas kai yra sugriuvimo, nukritimo, prispaudimo, sutraiškymo rizika;

3.15. Darbas arti aštrių daiktų, armatūros strypų, metalinių konstrukcijos elementų ir pan. kur yra sužeidimo ar įsidūrimo rizika;

- 3.16. Darbas kanalizacijos šuliniuose ar mažoje erdvėje, kur yra užtroškimo pavojus, daiktų kritimas, užsikrėtimas mikrobais ir pan.;
- 3.17. Darbas netoli elektros linijų, laidų, instaliacijų kur yra elektros srovės smūgio pavojus;
- 3.18. Darbas keliuose ar gatvėse kur vyksta eismas ir yra sužeidimo ar sutraiškymo pavojus;
- 3.19. Darbas šaltose ar karštosiose patalpose, šaltyje ar karštyje veikiant saulės ultravioletiniams spinduliams ir yra terminio poveikio pavojus;
- 3.20. Kontaktas su betonu, cementu, kalkėmis, dažais, klijais, lakais, tirpikliais, skiedikliais, impregnantais ir kitomis cheminėmis medžiagomis dėl kurių yra odos pažeidimo ar apsinuodijimo pavojus;
- 3.21. Paviršių valymas naudojant chemines medžiagas ar paaukštintą temperatūrą ir yra nudegimo pavojus;
- 3.22. Medžiagų turinčių sudėtyje asbesto, švino, silicio oksido naudojimas ar ardymo darbai kur gali išsiskirti šių medžiagų dulkės ir yra įkvėpimo ar užteršimo pavojus;
- 3.23. Transporto priemonių ir mašinų vairavimas kai yra apvirtimo ar susidūrimo rizika;
- 3.24. Pjovimas, gręžimas ar darbas prie apgadintos izoliacijos laidų kur yra elektros srovės smūgio rizika;
- 3.25. Dažų, lakų, medienos apdorojimo priemonių purškimas, kur yra apsinuodijimo, akių ar odos pakenkimo rizika;
- 3.26. Cheminių medžiagų bei dujų balionų sandėliavimas kai yra sprogo ar užsidegimo rizika;
- 3.27. Pjovimas deguonimi ar panaudojant kitas šilumines priemones bei paviršių ir daiktų šildymas kur yra nudegimo, apsinuodijimo dujomis ar dūmais pavojus;
- 3.28. Betono, plytų ar kitų statybinių medžiagų pjovimas, gręžimas ar šlifavimas kai yra dulkių, nudegimo, sužeidimo, vibracijos ir kiti pavojai;
- 3.29. Virinimo darbai kai yra elektros, nudegimo, apsinuodijimo dujomis, dūmais, UV bei IR spinduliavimo pavojai;
- 3.30. Pastolių ar kitų klojinių grindų perdėjimas kai yra sugriuvimo ar kritimo rizika;
- 3.31. Kėlimo įrangos (gervės, skridiniai, suktuvai) ir jos priedų naudojimas, kai yra jos gedimo (lūžimo), krovinio kritimo ar susidūrimo su juo pavojus ir susižeidimo rizika;
- 3.32. Nešiojamų rankinių pjovimo, gręžimo, perforavimo, montavimo (elektrinių, pneumatinių, terminų ir kt.) įrankių naudojimas kai yra elektros, triukšmo, vibracijos, įpjovimo, perpjovimo, spinduliavimo pavojai ir rizika;
- 3.33. Įvairių aštrių įrankių naudojimas kai yra įsipjovimo pavojus;
- 3.34. Pakilimo į aukštį ir nusileidimo priemonių (kėlimo platformų, keltuvų, platforminių keltuvų) naudojimas kai yra sužeidimo ir kritimo iš aukščio rizika;
- 4.35. Priemonių darbui aukštyje (platformos, kopėčios ir pan.) naudojimas ir yra kritimo iš aukščio rizika;
- 3.36. Sužalojimo rizika krantinčiais iš aukščio daiktais;
- 3.37. Protinis apkrovimas, stresas dėl atsakomybės, darbų tempo ir pan.
4. Iš esmės pavojai, pvz., kritimas iš aukščio, užvertimas žeme iškasose, sandėliuojamų medžiagų ar statinio konstrukcijų griūtis, eismo rizika, elektros srovės rizika, užtroškimas, asbesto dulkės ar kiti kenksmingi veiksniai sutinkami beveik visose ar daugelyje statybviečių nepriklausomai nuo to kur, kada ar kurioje statybvietėje vykdomi statybos darbai.
5. Trumpalaikių ir netikėtai iškylančių pavojų rizikai sumažinti gali būti numatomos tokios operatyvios prevencinės organizacinės priemonės kaip, pvz.:
- 5.1. **Aiškiai nusakytos** darbų vadovo ar brigadininko pareigos sprendžiant iškilusius neatidėliotinus klausimus;
- 5.2. Darbuotojų instruktavimas ir informavimas;
- 5.3. Į ką reikia kreiptis iškilus būtinybei;
- 5.4. Sąveikavimo užtikrinimas tarp statybos darbų koordinatoriaus, atskirų darbdavių ar darbų vadovų bei darbuotojų;
- 5.5. Operatyvus technologinių kortelių parengimas arba tipinių technologinių kortelių pririšimas prie esamų situacijų;
- 5.6. Darbų aprašų parengimas;

5.7. Prevencijos priemonių darbų saugos planui pateikimas ir operatyvaus jo koregavimo siūlymų, esant būtinybei, užtikrinimas;

5.8. Atsakingų asmenų pareigų vykdymo kontrolė ir t.t. ir pan.

6. Siekiant užtikrinti realių pavojų poveikio darbuotojams statybvietėje sumažinimą per rizikos vertinimą, būtina numatyti visas galimas pavojingas situacijas ir rizikas bei **įsitikinti - ar vienos rizikos sumažinimas nepadidins kitos.**

7. Privalo būti numatyti ir atvejai, kai, keičiantis aplinkybėms, darbo sąlygoms atsižvelgiant į jau priimtas (įrengtas) saugos priemones, būtų vykdoma nuolatinė stebėseną - ar pakanka esamų saugos priemonių ar būtinos papildomos, arba visiškai naujos. Tokių prevencinių priemonių taikymą akcentuoja „Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatų“ II, IV - VIII skyrių nuostatos.

8. Konstatuotina: statybos sektoriaus įmonės, taikydamos Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų reikalavimus, privalo užpildyti atitinkamus dokumentus. Nustatant riziką daugumoje atvejų gali būti vadovaujama ir subjektyviais vertinimo metodais - priimtina rizika, ar ne? Ar reikia atlikti kokius tai matavimus? Tačiau, nustatyti pvz., **profesinei** rizikai, susijusiai su asbesto dulkių ar kitokių kenksmingų medžiagų uždaroje erdvėje buvimu, įmonė turės atlikti matavimus, kad galėtų nustatyti realų rizikos laipsnį ir taikyti adekvačias priemones. Todėl, darant prielaidą, kad įmonė savo veikloje gali susidurti su panašiais pavojais, svarbiausia yra nurodyti tų pavojų prevencines priemones, bet ne eilinių matavimų rezultatus. Suprantama - jeigu atliekami matavimai, tai jų rezultatai turi būti dokumentuojami, saugomi, analizuojami bei daromos išvados. Ir, jei po tam tikro laiko, atlikus pakartotinius matavimus paaiškėja, kad matavimų duomenys pasikeitė, privalo būti peržiūrimos ir prevencinės priemonės, atsižvelgiant į kartotinių matavimų rezultatus.